

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Technická univerzita v Liberci

Ekonomická fakulta

Ing. Jiří Václavík

Vliv výzkumných center na vybrané podniky zpracovatelského průmyslu

Liberec 2014

Jedním z klíčových faktorů dalšího růstu národní ekonomiky a její konkurenceschopnosti je neustálý posun směrem k oborům s vysokou přidanou hodnotou, který se neobejde bez zásadního zapojení aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací. Předložená disertační práce jednak detailně analyzuje stav podpory aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací, přináší v tomto směru četná doporučení, a jednak zkoumá souvislosti mezi kompetencemi nově vzniklých regionálních výzkumných center a jejich recepcí průmyslovými podniky.

V úvodním historickém exkurzu autor správně poukazuje na fakt, že před čtvrtstoletím podporovala různá odvětví průmyslu a stavebnictví více než stovka organizací aplikovaného výzkumu a vývoje. Tyto organizace během transformace ekonomiky dílem zanikly, dílem ztratily svoji integritu a relevanci. V situaci, kdy byl rozvoj ekonomiky převážně tažen masivními zahraničními investicemi, nebyla tato mezera pociťována jako bolestný nedostatek. Po transformaci však začaly firmy opět růst, a to nejen na základě direktiv zahraničních centrál, a vznikla opět potřeba průřezových výzkumných činností, které si firmy nebyly schopny zajišťovat samy. To vyvolalo renesanci výzkumných organizací a rovněž nutnost formulovat státní politiky na jejich podporu.

Autor velmi zevrubně rozebírá stávající právní rámec veřejné podpory v České republice, přímé a nepřímé, a to zejména ve světle nových pravidel Evropské unie. Přehled je skutečně velmi rozsáhlý a sám o sobě by mohl posloužit jako příručka pro základní orientaci ve spleťtém systému podpory aplikovaného výzkumu a jeho výhledu do budoucnosti. Recenzent by ocenil kritičtější analýzu provázanosti podpory z prostředků komunitárních (Horizon2020), národních a strukturálních, respektive její absence. Až dosud se totiž zdá, že účast českých výzkumníků v rámcových programech EU sice zvýší jejich zaměstnanost a odborný růst, ale výsledky ekonomicky zhodnocují jiné země. České republice tak unikají značné hodnoty. Volba Fraunhoferovy společnosti jako příkladu výborné zahraniční praxe je velmi šťastná a vydalo by na samostatnou studii prozkoumat, jak podobnou organizaci začít budovat právě na obrysu VaVpl center.

Je třeba ocenit pozornost, které se dostalo marketingu výzkumu a vývoje, podceňované komponentě komercializace výsledků výzkumu. Autor shrnul doporučení, která se zdají být samozřejmá, ale praxe se jimi zdaleka neřídí.

Další část práce shrnuje výsledky vlastního výzkumu, totiž dotazníkového šetření mezi podniky zpracovatelského průmyslu a osobní interview, vedená z představiteli odpovídajících center VaVpl. Je škoda, že možnosti přispět svým názorem využila necelá čtvrtina oslovených firem (i když je to daleko více než v podobném průzkumu, pořádaném Česko-německou komorou). Statistické zpracování je velmi důkladné a vede k závěrům, že průmyslové podniky a výzkumná centra se ekonomicky pratically

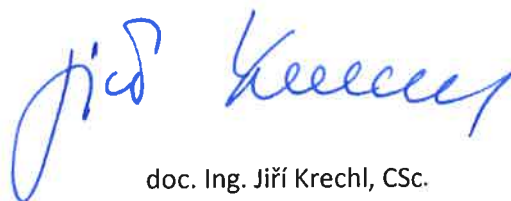
míjejí, nepodařilo se prokázat statisticky významný vliv výzkumných center na hospodářskou výkonnost zkoumaných podniků. Ačkoli jde o doložený fakt, recenzent se domnívá, že může jít o časový faktor, kdy dopad investic do výzkumných center se projeví v delším časovém horizontu, než jsou zhruba tři roky jejich dosavadní existence. Pozitivním výsledkem šetření je skutečnost, že podniky zpracovatelského průmyslu vnímají investice do výzkumných center jako mající smysl, ačkoli dosud nenaplnily jejich očekávání, případně se v jejich nabídce neorientují. Je však evidentní, že i když se poptávka průmyslu a nabídka center v budoucnosti podstatně přiblíží, bez veřejné podpory se jejich spolupráce neobejde.

Rozhovory s představiteli výzkumných center přinesly v souhrnu nespokojenost se současnou vládní politikou aplikovaného výzkumu, zejména pokud jde o absenci dlouhodobé koncepční strategie. Likvidační rovněž může být pro výkonná centra omezení smluvního výzkumu na 20 procent obrátu.

Předložená disertační práce je charakterizována pečlivostí studia i zpracování a přináší dobře zdokumentované informace pro tvorbu aktuální politiky výzkumu, které mohou být velmi inspirativní pro její tvůrce.

Ve své studii Vliv výzkumných center na vybrané podniky zpracovatelského průmyslu prokázal ing. Jiří Václavík tvůrčí a odborné schopnosti a proto tuto disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 29. října 2014



doc. Ing. Jiří Krechl, CSc.

**Oponentní posudek disertační práce „Vliv výzkumných center na
vybrané podniky zpracovatelského průmyslu“.**

Autor Ing. Jiří Václavík.

Posudek vypracoval doc. Ing. Karel Šperlink, CSc., FEng.

Předložená práce je rozdělena do dvou dílů. V prvním, který má 176 stran, je uvedena teoretická a experimentální část práce, ve druhém, který má 124 stran, jsou ve 12ti přílohách doloženy všechny potřebné podklady vlastní práce, včetně požadavku MŠMT na využití práce pro interní potřeby při hodnocení OP VaVpl. Práce má devět základních kapitol z nichž 6 lze považovat za analytické a zbývající 3 se zabývají vlastním výzkumem a jeho závěry. Vzhledem k rozsahu nepovažuji za účelný ani stručný popis předložené disertace a přímo se zaměřím na její hodnocení.

V prvé řadě musím konstatovat, že se jedná o velmi významné a vysoce aktuální zaměření tématu práce. Současně vysoce oceňuji i její původnost a možný budoucí přínos pro hodnocení dopadů programů VaV i operačních programů strukturálních fondů (viz již uvedený zájem MŠMT). V tomto směru práce, podle mého názoru, plně vyhovuje požadavkům na disertační práci. Na straně druhé musím konstatovat, že termín zpracování, resp. období tvorby disertace poněkud předběhl dobu což ztížilo hodnocení i průkaznost výsledků. Toto konstatování ale nikterak nesnižuje význam, originalitu a budoucí možnosti využití práce.

K předložené práci mám tyto připomínky a poznámky či dotazy:

- členění do kapitol nepovažuji za optimální, lépe by bylo nejprve uvést všechny teoretické a analytické části a teprve potom vlastní část výzkumnou. Enormní rozsah a doložení výsledků vedly zřejmě i k chybě ke stránkování první části počínaje závěrem, který je na str.159 a ne 149 atd.
- jaká je definice Fraunhoferovy společnosti, je skutečně výzkumnou organizací a jaká je její relace např. k ústavům Maxe Plancka?
- v rámci definice základních pojmů bych doporučil vycházet z oficiální pramenů a ne z osobních názorů (OECD, členění řádů inovací dle Prof. F. Valenty apod.)-str.22
- výzkumné cíle se spíše stanovují, než definují-str.23
- návratnost 23,5% považuji za velice vysokou-str.29
- vzhledem k tomu, že dotazníky jsou doloženy v přílohové části mohla být kap.2 stručnější
- zaniklo cca 50%výzkumných ústavů z resortu MPO-str.49, v podstatě souhlasím s popisem vývoje po r.1989
- státní rozpočet na VaV byl rozhodující již od r.1992 a je stále (str.52)

-RVVI nerozhoduje, ale navrhuje pro vládu strukturu rozpočtu a výši jednotlivých kapitol SR na VaVaI (str.61)

- nepřímá podpora výzkumu a vývoje je v současné době velmi problematická vzhledem k různým výkladům jednotlivých FÚ (ke str. 72)

- jaký je rozdíl mezi grantem a účelovou podporou programových projektů (MPO nemá granty-str.73)?

- ČR nerespektovala doporučený cíl 3% HDP do VaVaI (str.79)

- RIS 3 stále není schválena-str.81

- veřejná dostupnost všech výsledků programu TIP není vždy protože se nejedná o 100%ní dotaci-str.96

- spíše bych vycházel z jasné definice duševního vlastnictví a ne z názorů (Malý na str.98)

Jádrem práce je vyhodnocení výsledků dotazníkové akce i pohovorů s jednotlivými organizacemi v kap. 8. a 9. a celkové hodnocení a doporučení shrnuté v Závěru, který bych označil jako kap. 10. K jednotlivým dílčím závěrům konstatuji, že většina je správná, i když platí mé upozornění na krátkou dobu expirace výzkumných center. Mé výhrady a poznámky jsou tyto:

- nesouhlasím s tvrzením o závislosti objemu veřejné podpory na tržbách, opak by měl platit pokud by se jednalo o kvalitní výstupy z VaV, str.107
- velice překvapivý, ale mimořádně významný závěr A3,str.116, podobně A4 na str.120
- zajímavý závěr B1, B2, B3 i B4
- souhlas se závěry osobního dotazování

ZÁVĚR:

Předloženou disertační práci Ing. Jiřího Václavíka hodnotím jako originální a vysoce přínosnou. Práce je významná jak pro obor, tak především pro její využití při hodnocení přínosu podpory veřejného financování výzkumu, vývoje a inovací. Postup řešení, použité metody i vytýčení cílů práce považuji za správné a přínosné. Výsledky disertační práce jsou rozhodně přínosné, i když byly ovlivněny krátkou dobou činnosti center (průkaznost). Ale právě načasování práce považuji rovněž za přínosné jak z metodického hlediska tak i zaměření. Původní přínos autora je nespochybnitelný. Výše uvedené připomínky a poznámky nesnižují kvalitu a vědeckost práce. Vypracování práce je na velmi dobré úrovni, až na nesprávné číslování.

Vysoce hodnotím i dosavadní publikační činnost autora, především zahraniční přednášky.

Doporučuji práci k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu pak udělení titulu Ph.D.

V Praze 10.11.2014



Karel Šperlink